

TECHNICKÁ UNIVERZITA V KOŠICIACH
FAKULTA ELEKTROTECHNIKY A INFORMATIKY

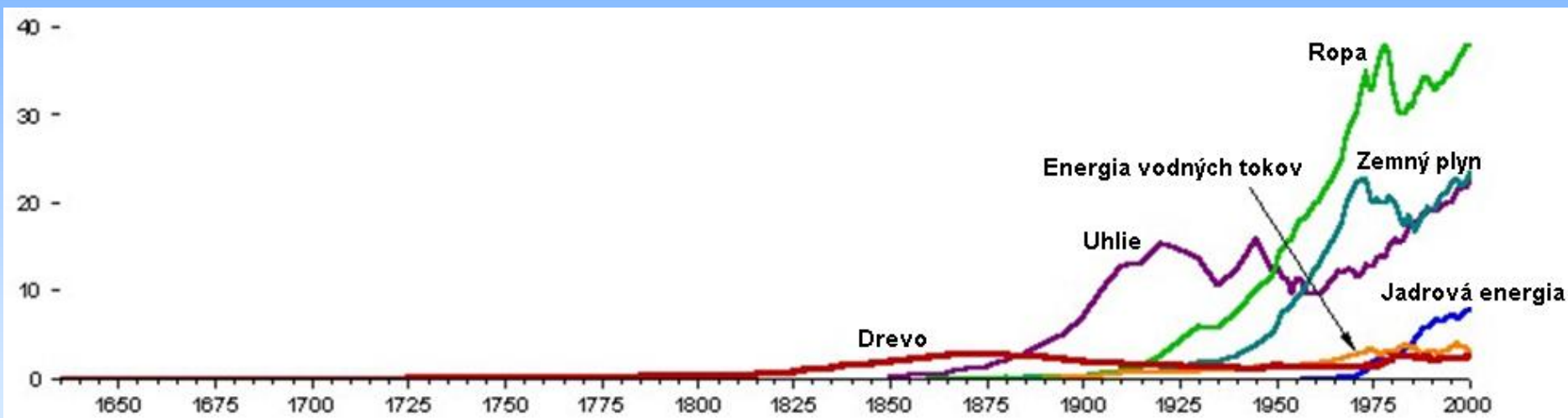
Katedra elektroenergetiky

Rozvoj slovenskej elektroenergetiky v kontexte európskeho priestoru

prof. Ing. Michal Kolcun, PhD.

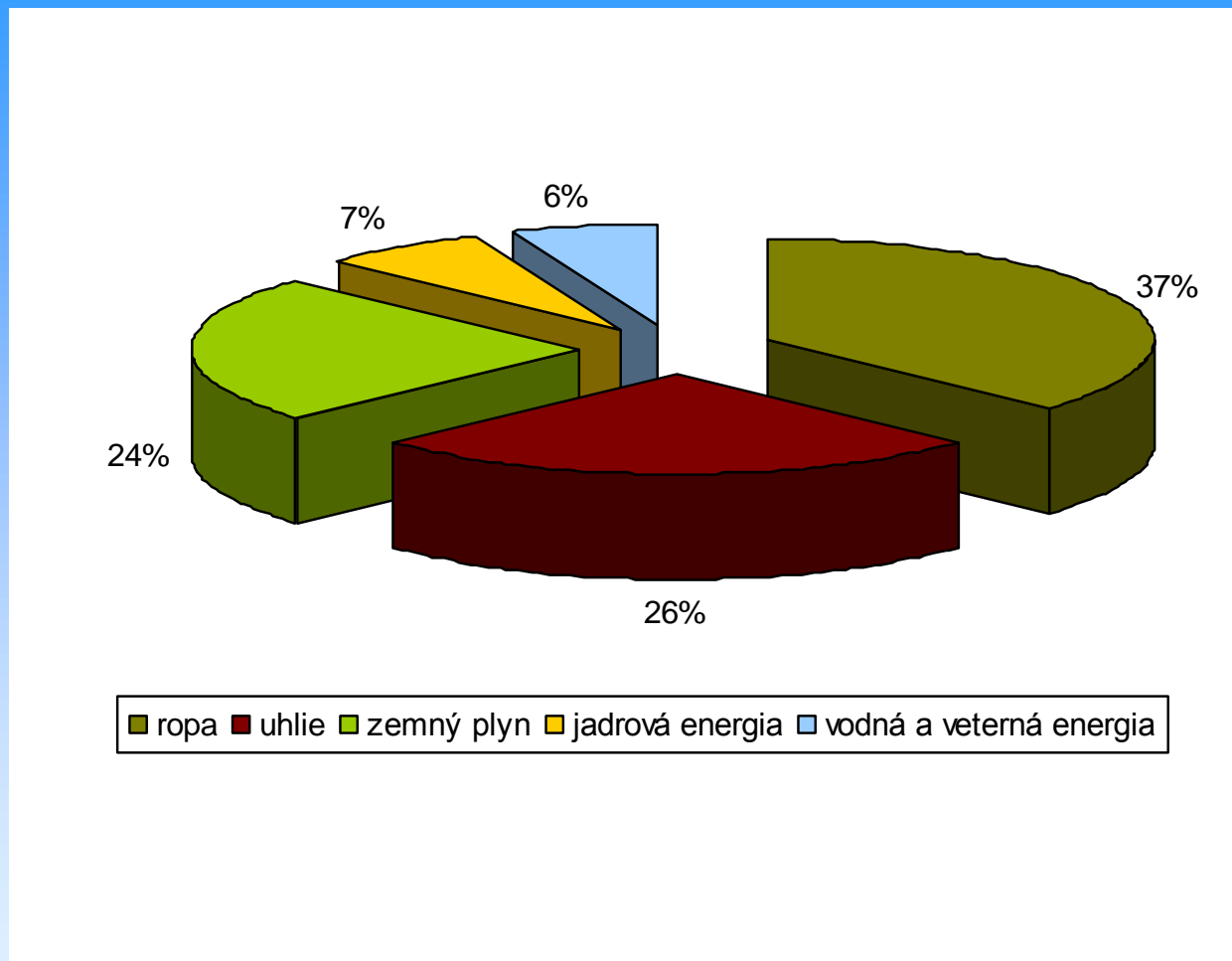
Šarpanec, 3. novembra 2011

Úvod

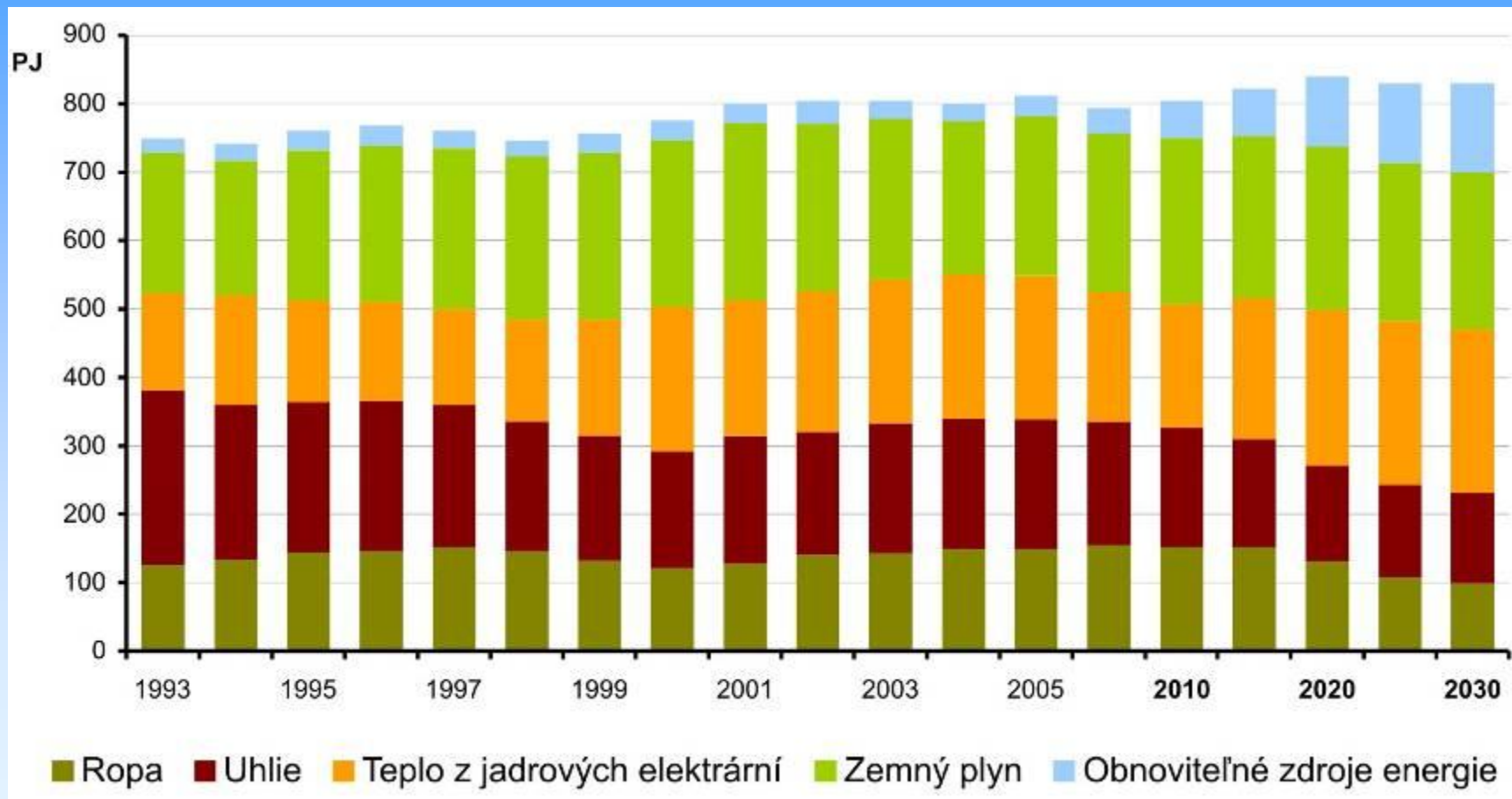
Vývoj rastu spotreby energií v USA v r. 1635 – 2000 (v biliardách BTU; (pozn.: 1 BTU = 1055 J; biliarda = 10^{15}))
zdroj: <http://www.eia.doe.gov/emeu/aer/eh/intro.html>

Súčasnú pokrytie svetovej potreby energie

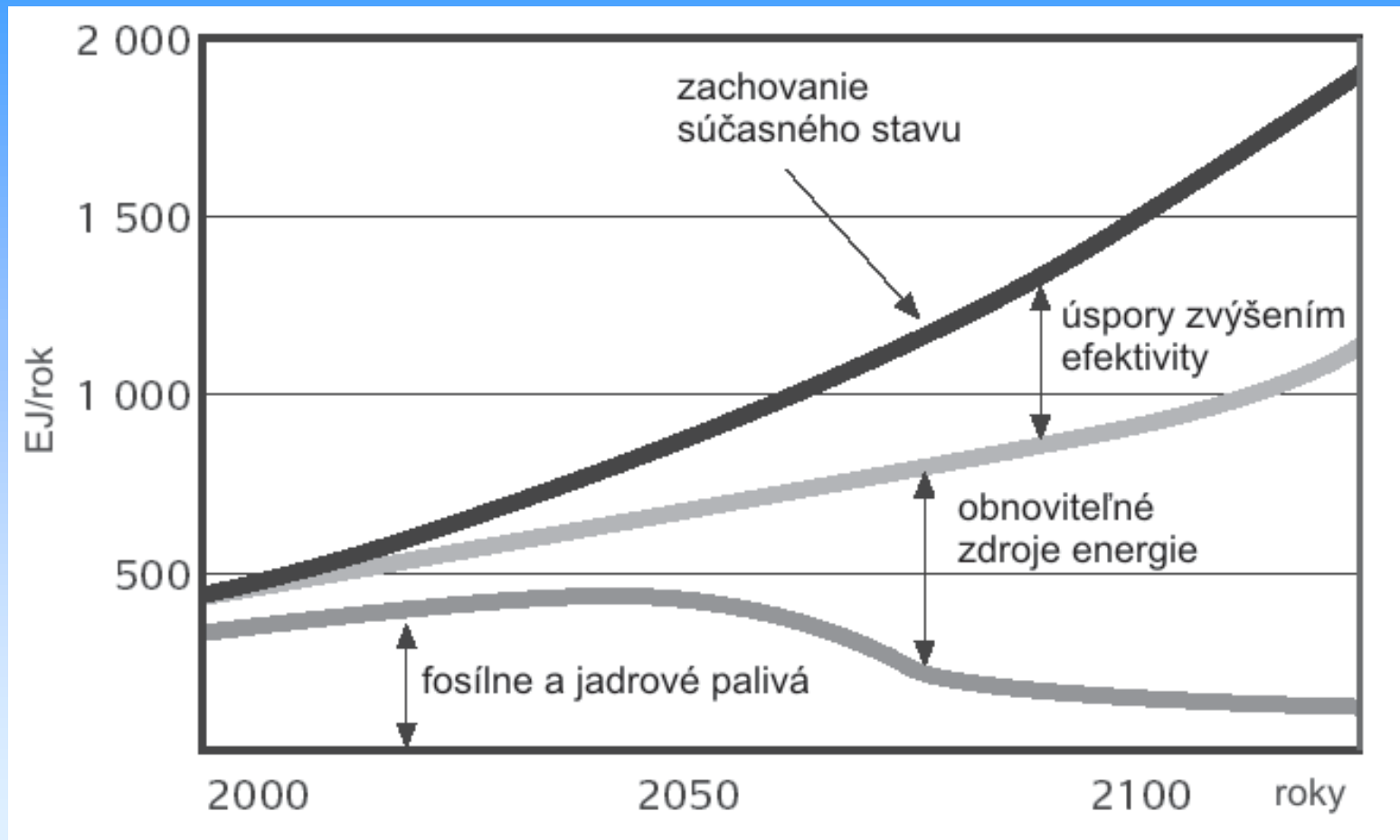

Medzinárodný úrad pre energiu predpokladá do r. 2030 nárast svetového dopytu po energii o 55%

Vývoj spotřeby primárních energetických zdrojů v SR

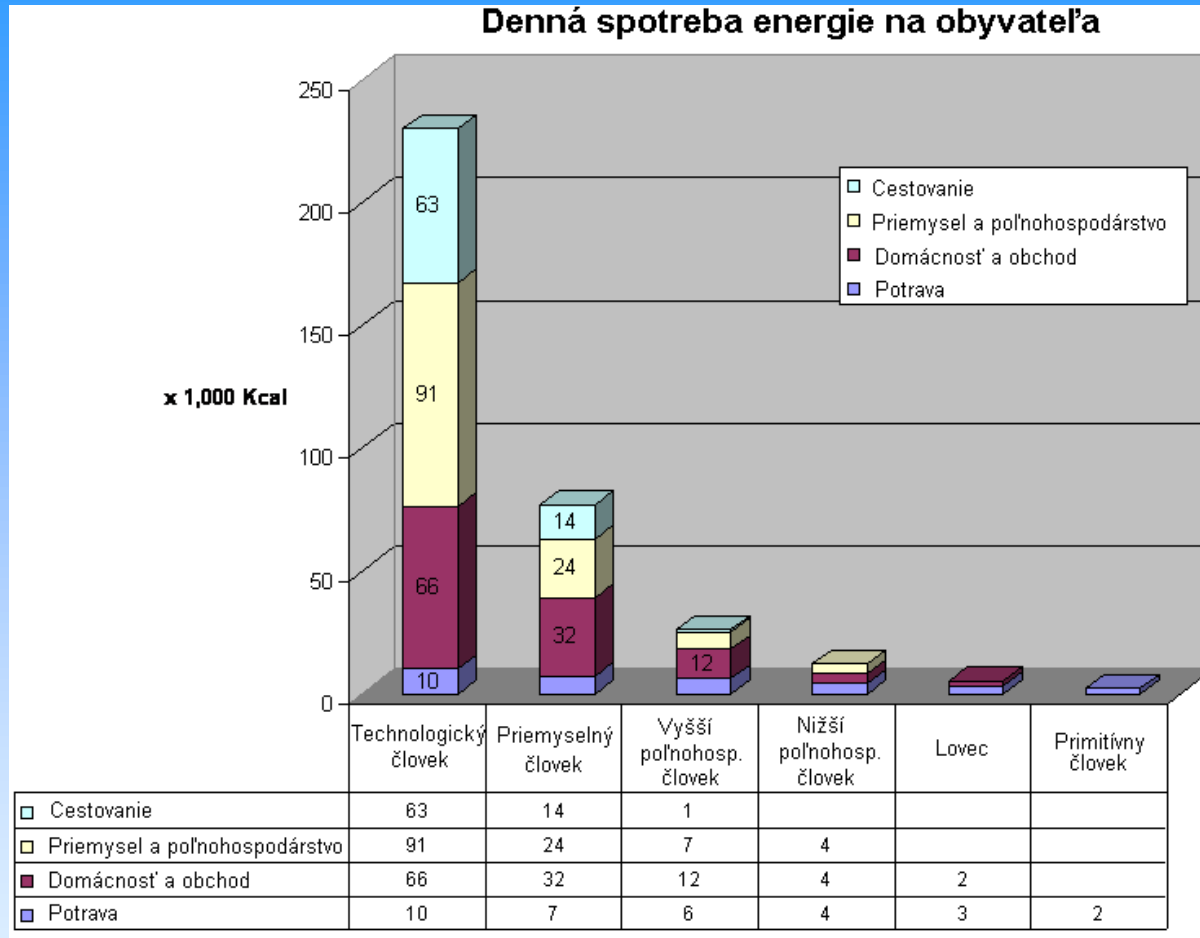

Scenár vývoja spotreby energie

Scenár vývoja spotreby energie za predpokladu zásadného uplatnenia úspor energie a technológií na báze obnoviteľných zdrojov energie podľa analýz WEC/IIASA, IPCC, WBGU, G8 a IEA.

Spotreba energie na obyvateľa

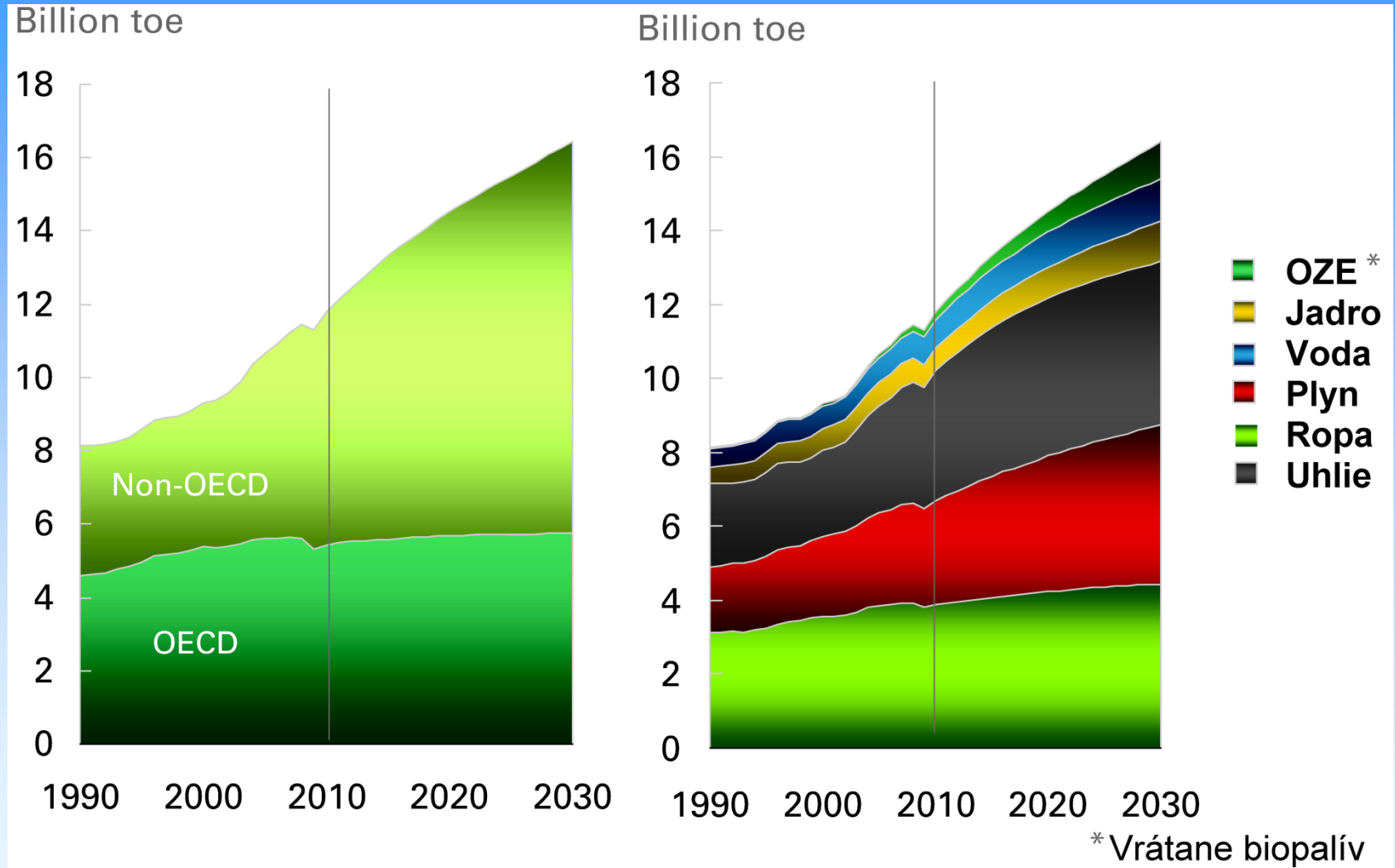
Odhadovaná denná spotreba energie na obyvateľa v rôznych historických obdobiach (1 kcal = 1000 cal $\approx$ 4 185 J)
 Prebraté z knihy: E. Cook, "The Flow of Energy in an Industrial Society" Scientific American, 1971, strana 135.

Priemerný denný energetický príjem človeka je 9720 kJ (2313 kcal) u mužov a 6870 kJ (1632 kcal) u žien. Presné množstvo potrebnej energie sa u ľudí líši a závisí od ich základnej metabolickej úrovne a úrovne fyzickej aktivity.

Zásoby fosílnych palív

	Neodkryté množstvo	Ročná ťažiteľnosť	Vystačí na
Ropa	142 425 mil.t.	3 452,2 mil.t.	41 rokov
Plyn	139 104 mil.t.	2 096,8 mil.t.	66 rokov
Uhlie	656 302 mil.t.	2 103,5 mil.t.	312 rokov
Urán	3 261 tis.t.	31 065 t.	104 rokov

Vývoj rastu spotreby

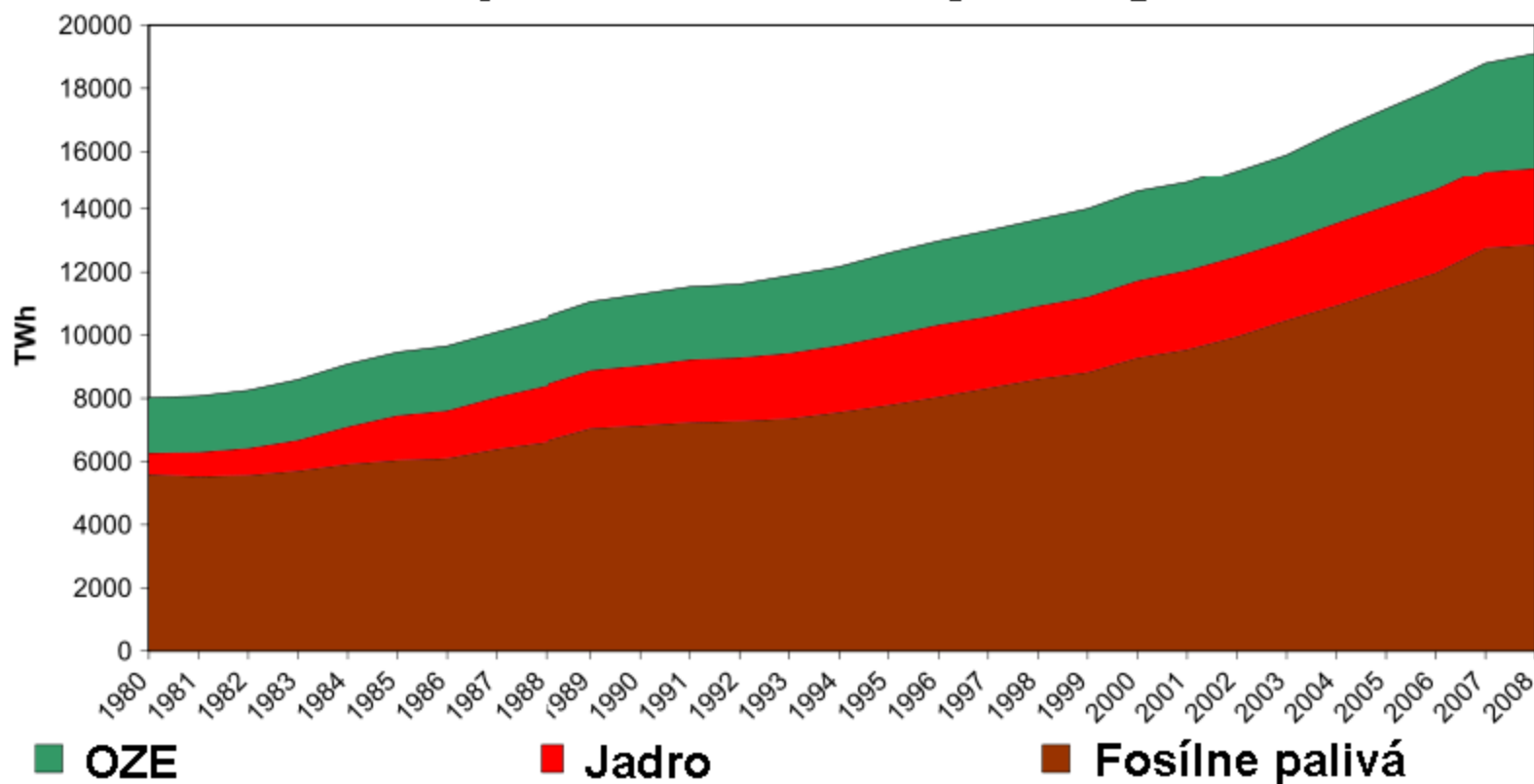

Vývoj rastu spotreby energií podľa pôvodu zdroja (pozn.: toe = tona ekvivalentného oleja; 1 toe = 41,868 GJ = 11,63 MWh)

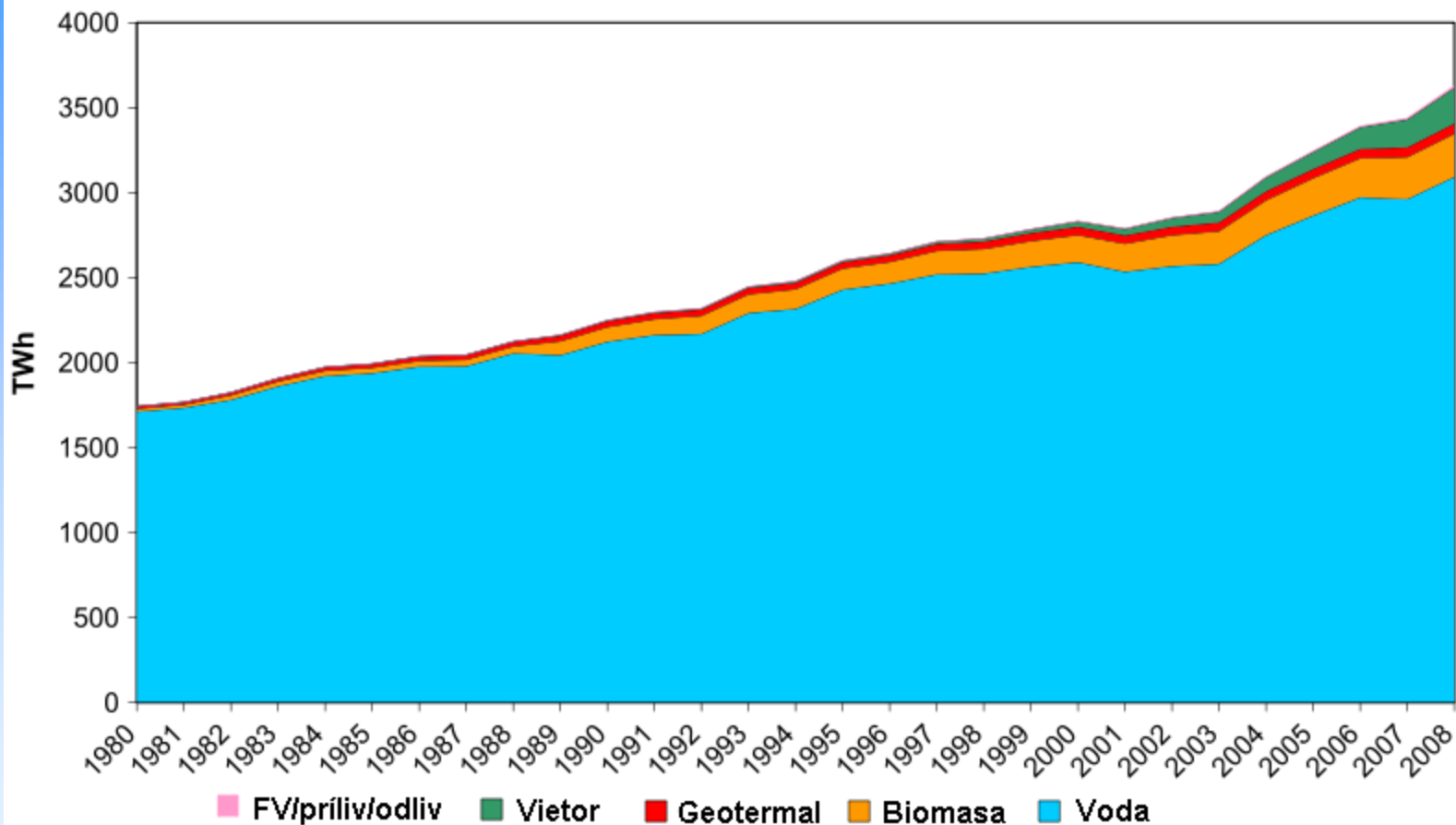
Vývoj výroby elektrickej energie

Ročná výroba elektrickej energie vo svete

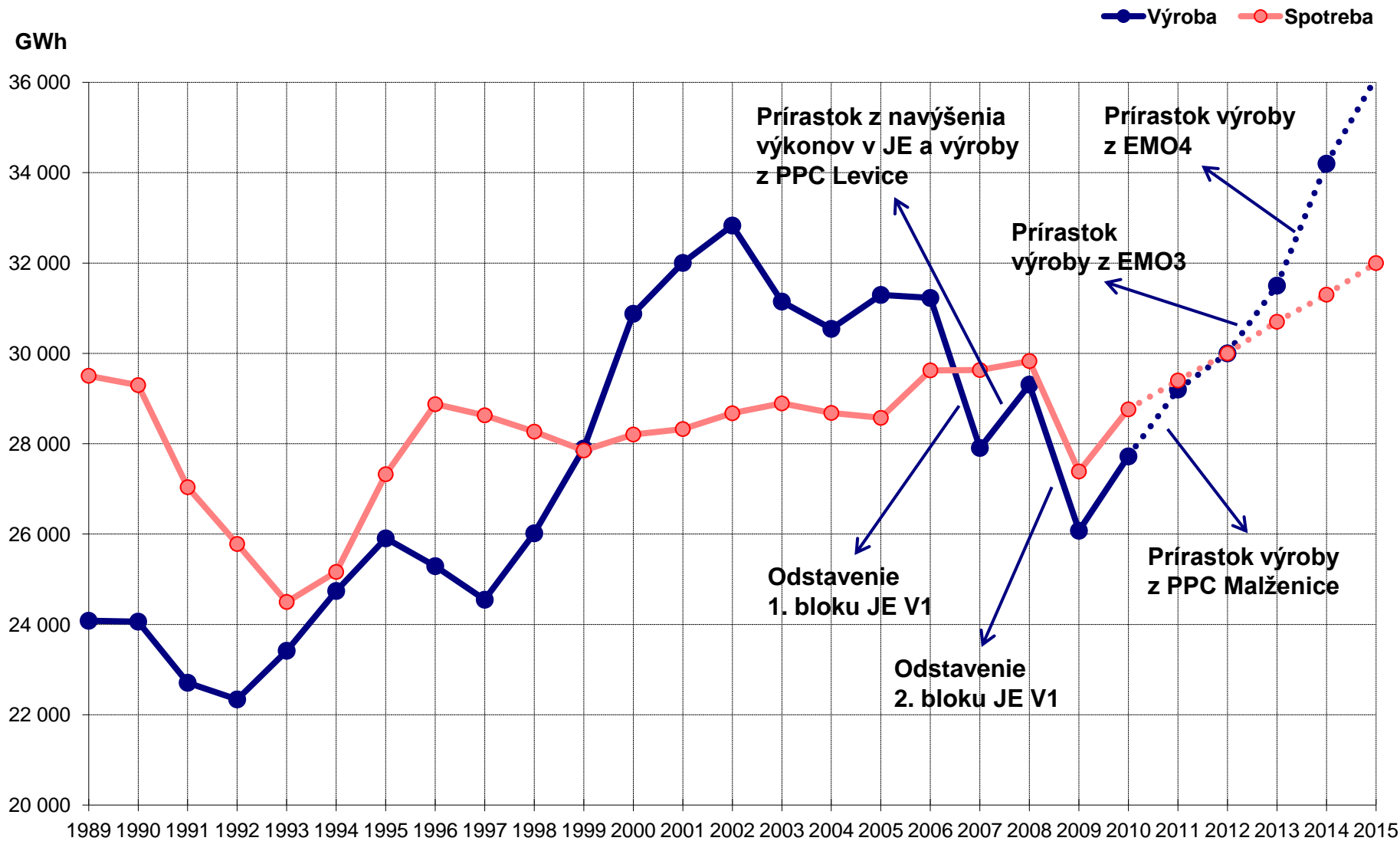

Vývoj výroby elektrickej energie

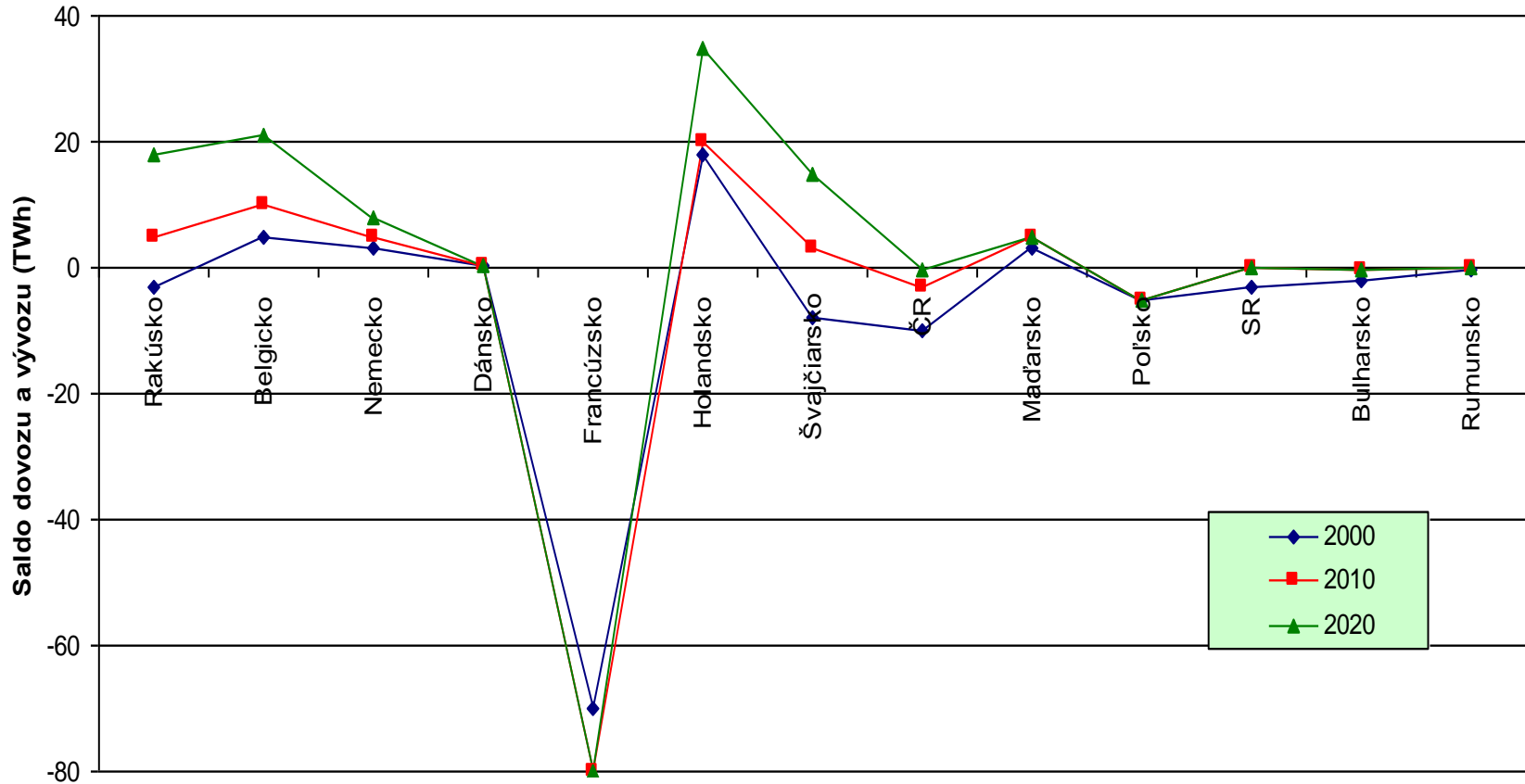
Ročná výroba elektrickej energie z OZE vo svete

Vývoj výroby a spotreby elektriny (GWh)

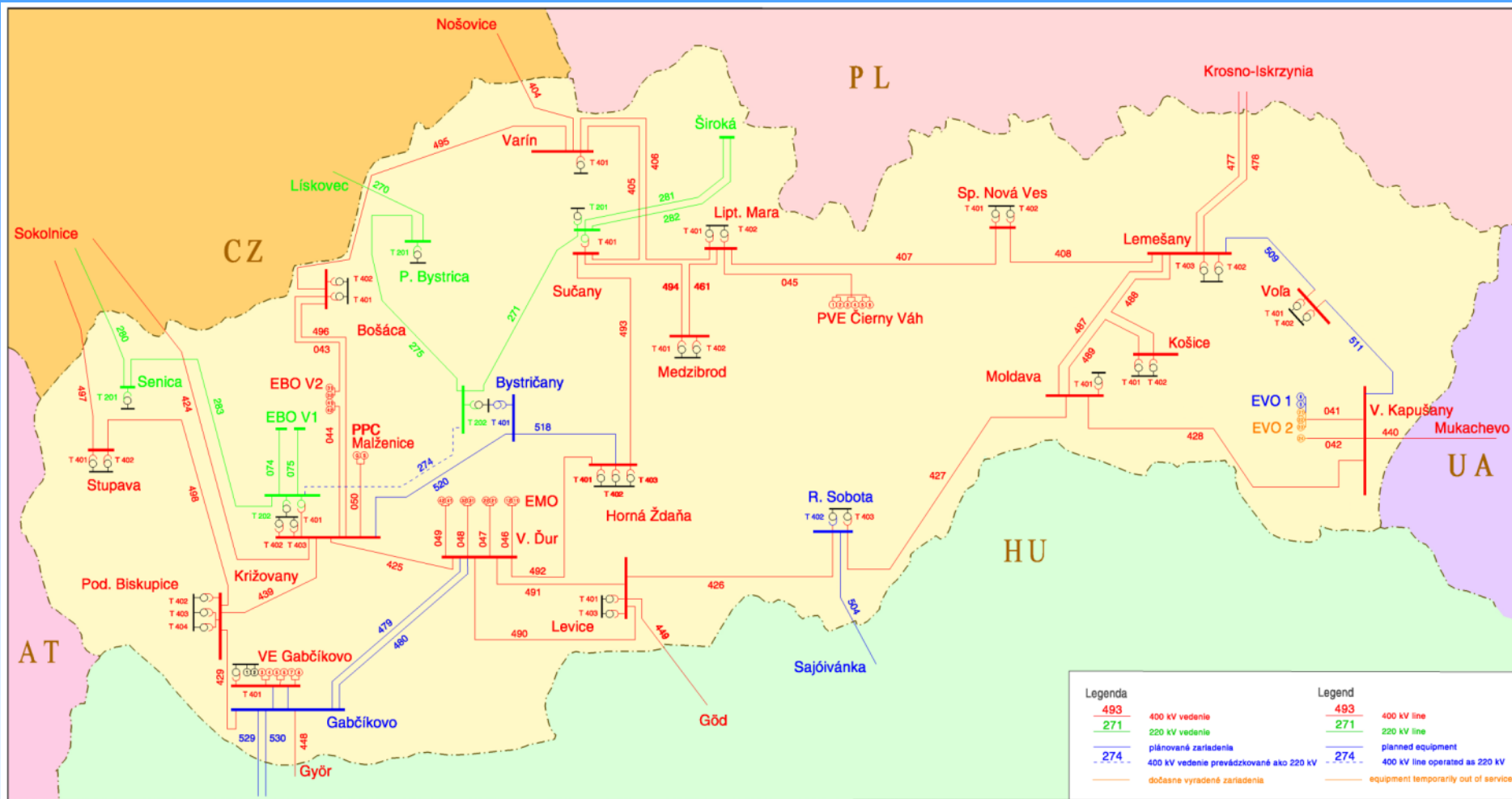
Očekávané saldo dovozu a vývozu EE vo vybraných štátoch EÚ (TWh)

Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.

Hlavné investičné projekty plánované na realizáciu v období rokov 2014 - 2016

Výroba elektrickej energie [TWh]

											Change	2010	
											2010	share	
											over	of total	
Terawatt-hours	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2009	
US	3990,5	3924,1	4050,3	4075,8	4168,1	4257,4	4266,3	4365,0	4325,4	4146,6	4325,9	4,3%	20,3%
Canada	599,2	581,8	594,8	580,2	587,8	614,9	602,5	621,7	664,5	634,1	629,9	-0,7%	3,0%
Mexico	204,4	209,6	214,1	217,0	231,2	242,0	249,6	257,3	261,8	261,0	270,0	3,4%	1,3%
Total North America	4794,1	4715,6	4859,2	4873,1	4987,1	5114,3	5118,5	5244,0	5251,7	5041,7	5225,8	3,7%	24,5%
Brazil	348,9	328,5	345,7	364,3	387,5	402,9	419,3	444,6	463,1	456,6	484,8	6,2%	2,3%
Total S. & Cent. America	799,4	786,9	811,6	854,7	901,2	938,8	990,7	1035,0	1069,7	1067,4	1104,5	3,5%	5,2%
Austria	61,8	61,8	62,7	60,2	64,3	60,6	63,4	63,7	66,8	68,9	70,8	2,9%	0,3%
Czech Republic	73,5	74,6	76,3	83,2	84,3	82,6	84,3	88,2	83,5	82,2	85,9	4,4%	0,4%
France	540,8	549,8	559,2	566,9	574,3	576,2	574,6	570,0	574,6	542,4	573,2	5,7%	2,7%
Germany	564,5	586,1	586,7	607,5	616,0	620,3	636,8	637,6	637,3	593,2	621,0	4,7%	2,9%
Hungary	35,2	36,4	36,2	34,1	33,7	35,8	35,9	40,0	40,0	35,9	37,4	4,3%	0,2%
Italy	276,6	279,0	284,4	293,9	303,3	303,7	314,1	313,9	319,1	292,6	298,2	1,9%	1,4%
Lithuania	11,4	14,7	17,7	19,5	19,3	14,8	12,5	14,0	14,0	15,4	5,7	-62,7%	◆
Poland	145,2	145,7	144,1	151,6	154,2	156,9	161,7	159,3	156,2	151,7	157,4	3,8%	0,7%
Russian Federation	877,8	891,3	891,3	912,1	931,9	954,1	992,1	1018,7	1040,0	993,1	1036,8	4,4%	4,9%
Slovakia	30,7	32,0	32,4	31,2	30,6	31,5	31,4	28,1	29,0	26,2	27,4	4,9%	0,1%
Spain	232,0	242,4	246,6	264,5	281,0	294,2	302,9	312,2	317,9	296,3	300,4	1,4%	1,4%
Sweden	152,5	169,5	154,0	142,5	160,0	166,6	150,8	155,6	156,9	143,7	155,4	8,2%	0,7%
United Kingdom	377,1	384,8	387,2	398,2	393,9	398,3	397,3	396,8	388,7	375,7	381,2	1,5%	1,8%
Total Europe & Eurasia	4681,1	4773,8	4811,8	4934,2	5050,3	5127,6	5235,2	5319,3	5358,9	5110,7	5311,7	3,9%	24,9%
Total Middle East	461,6	488,5	520,9	546,1	579,0	624,7	663,8	710,4	763,0	778,9	814,2	4,5%	3,8%
Total Africa	438,9	454,8	482,4	508,7	539,8	561,5	586,6	611,7	621,5	617,0	664,2	7,7%	3,1%
China	1355,6	1480,8	1654,0	1910,6	2203,3	2500,3	2865,7	3281,6	3466,9	3714,7	4206,5	13,2%	19,7%
India	554,7	574,6	592,2	624,1	657,7	689,6	738,7	797,9	824,5	869,8	922,2	6,0%	4,3%
Japan	1057,9	1039,7	1058,3	1082,6	1107,8	1153,1	1164,3	1180,1	1183,7	1114,0	1145,3	2,8%	5,4%
Total Asia Pacific	4219,0	4420,1	4706,0	5085,6	5524,6	5971,9	6461,2	7022,8	7277,2	7519,8	8204,6	9,1%	38,5%
Total World	15394,2	15639,7	16191,7	16802,3	17582,2	18338,8	19056,0	19943,2	20342,0	20135,5	21325,1	5,9%	100,0%
Of which:													
OECD	9734,0	9734,7	9956,0	10095,6	10349,2	10606,6	10693,7	10919,2	10965,4	10513,1	10904,8	3,7%	51,1%
Non-OECD	5660,2	5905,0	6235,7	6706,7	7233,0	7732,3	8362,3	9024,0	9376,7	9622,4	10420,3	8,3%	48,9%
European Union	3027,7	3119,4	3139,4	3232,5	3297,8	3312,4	3364,0	3380,5	3377,5	3212,7	3332,1	3,7%	15,6%
Former Soviet Union	1267,4	1289,6	1300,7	1340,7	1375,9	1398,1	1448,5	1486,8	1506,8	1431,6	1501,9	4,9%	7,0%

10 najväčších výrobcov energie z OZE (TWh/rok)

Poradie	Krajina	Rok	Celkovo	Voda	Viator	Biomasa	FV	Geotermál	Iné zdroje
1	Čína	2009	576,9	549,0	40,2	3,0	0,140		
-	EÚ	2009	587,2						
2	USA	2009	424,3	272,1	70,8	54,3	0,808	15,2	
3	Brazília	2009	409,8	387,1	1,374	21,354			
4	Kanada	2009	374,5	363,2	2,5		0,017		
5	Rusko	2009	165,1	163,2	0,007			0,48	0,41
6	Nórsko	2009	126,2	125,0	0,977	0,2			
7	India	2009	121,8	104,4	14,7				
8	Nemecko	2010	101,7	19,694	36,500	33,460	12,000	0,027	
9	Japonsko	2009	98,9	75,2	1,754		0,002	3,027	
10	Venezuela	2009	85,8	85,8					

JE Fukušima – príčiny a následky

14. marca 2011 došlo k explózii 3. reaktora JE Fukušima Daiichi (40-ročná JE, 240 km od Tokia). Reaktorovým palivom bolo plutónium. 2 dni predtým (12.3.2011) došlo k úniku rádioaktívnej látky na reaktore č. 1.

Explózia v JE Fukušima

Zničená JE Fukušima Daiichi (14. apríla 2011)

Pohľad na zničenú dozornú (velín) v JE Fukušima

Zatváranie JE v Nemecku do roku 2022

Berlín, 30.5.2011 – nemecká vláda plánuje zatvoriť všetky jadrové elektrárne v krajine do 11 rokov, povedala nemecká kancelárka Angela Merklová po udalostiach v JE Fukušima.

Jedná sa o zatvorenie 17 jadrových reaktorov. Jadrová energetika, svojim podielom v Nemecku 23 %, bude nahradená vyšším počtom obnoviteľných zdrojov energie.

JE Grafenrheinfeld, Schweinfurt, Nemecko

JE Kernkraftwerk Isar Block 2, Nemecko

Odstavenie JE v Európe

- Odstavenie všetkých jadrových elektrární vo Švajčiarsku do roku 2032.
- Odstavenie všetkých jadrových elektrární v Belgicku do roku 2015.
- ... ďalšie krajiny

Pokračovanie v jadrovom programe

- Francúzsko, Veľká Británia, Česko, Slovensko, Fínsko ...

Dostavba JE Mochovce 3,4

Tretí blok JE Mochovce by mali Slovenské elektrárne uviesť do prevádzky na konci roka 2012 a štvrtý blok o osem mesiacov neskôr. Dostavba Mochoviec by si mala vyžiadať zhruba 2,8 mld. eur. Po dokončení týchto jadrových blokov, všetky štyri mochovecké bloky pokryjú 45 % spotreby elektrickej energie na Slovensku. Na jadrových blokoch sa podieľa približne 300 slovenských dodávateľských spoločností.

Foto: SITA/Enel

Foto: SITA

Potenciál OZE na Slovensku

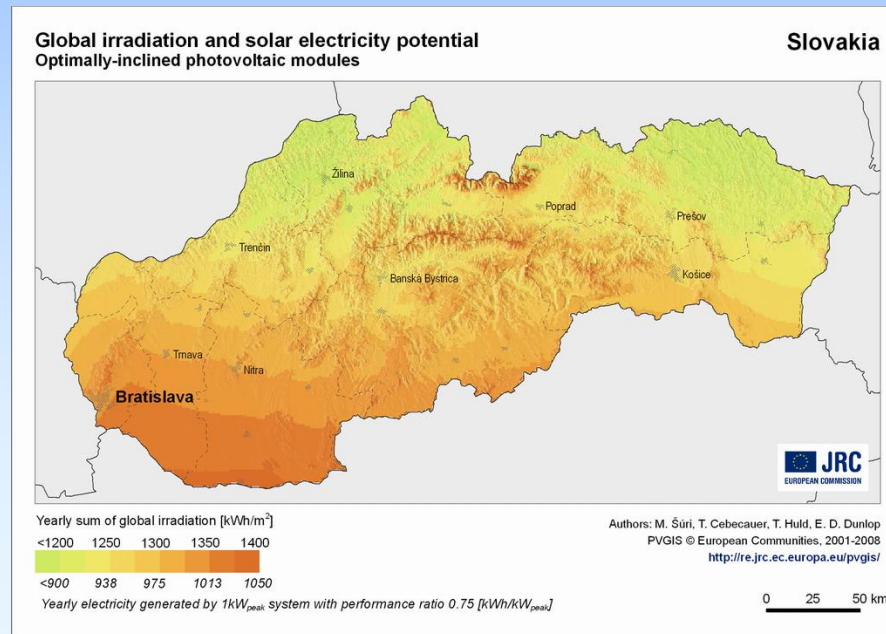
RES Type	TVP
Biomass	142 PJ
Solar energy	30 – 350 PJ*
Hydro power	27 PJ
Wind power	5.9 PJ
Geothermal energy	21 PJ
Total	225.9 PJ – 545.9 PJ*

Zdroj: <http://www.worldenergy.org/documents/congresspapers/343.pdf>

Fotovoltaika na Slovensku

Napriek tomu, že sú podmienky slnečného svitu na území Slovenskej republiky lepšie než v Česku alebo Nemecku, je Slovensko vo výstavbe fotovoltaických elektrární relatívne pozadu. Je to dané tým, že legislatíva na podporu obnoviteľných zdrojov energie bola na Slovensku prijatá nedávno a výkupná cena je určovaná Úradom pre reguláciu sieťových odvetví (URSO). V SR do 30.6.2011 bolo uvedené do prevádzky cca 480 MW.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (URSO) zmenil výnosom č. 7 / 2011 výkupné ceny elektriny z fotovoltaických elektrární na 259,17 EUR / MWh vrátane ceny na straty. Ceny sú platné od 1.7.2011. Samozrejme na SR sú možné už len inštalácie do 100 kWp na streche budovy pevne spojenej so zemou a s riadnym súpisným číslom.

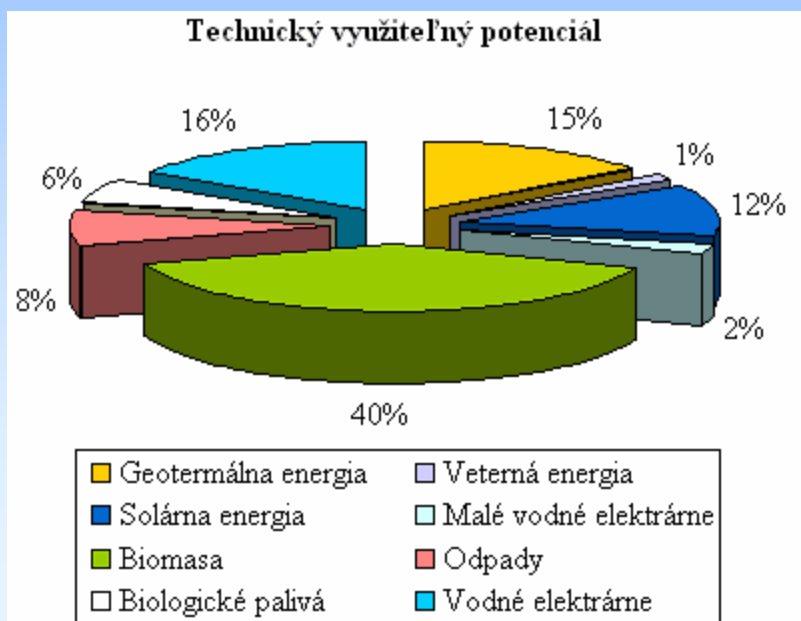
Slnečná mapa Slovenska

Biomasa na Slovensku

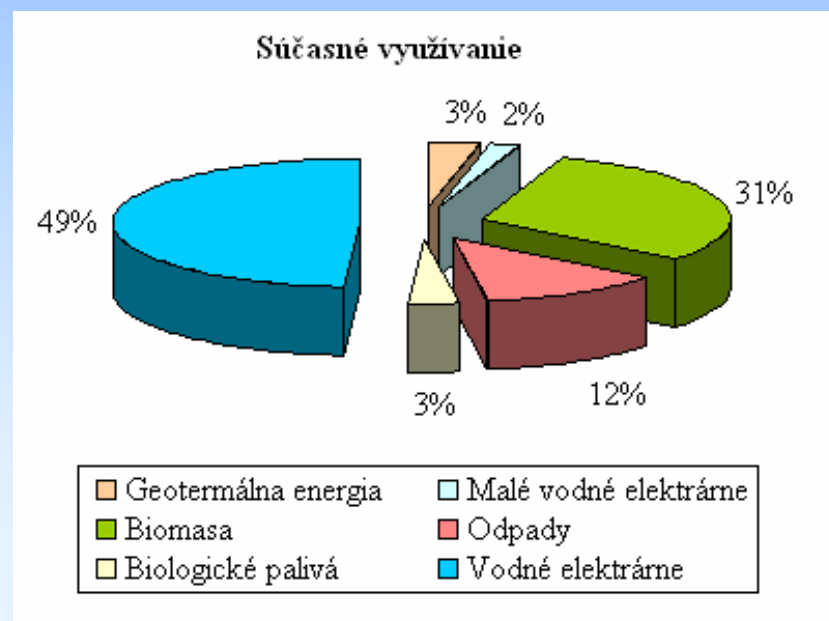
Energetické využívanie biomasy patrí k perspektívnym spôsobom využívania OZE v stredozemných štátoch EÚ. Napríklad podľa prepočtu bývalého slovenského ministerstva pôdohospodárstva by Slovensko mohlo v roku 2050 pokryť cca 30% celkovej spotreby energie práve biomasou.

Hlavnými producentmi biomasy v SR na energetické využitie sú odvetvia lesného hospodárstva, poľnohospodárstva a drevospracujúceho priemyslu.

Okrem týchto zdrojov je potrebné v bilanciách využiteľnosti počítať s možnosťou zvýšenia produkcie biomasy pestovaním špeciálnych energetických lesov.

Potenciál využiteľnosti zdrojov energie v SR

Potenciál využívania OZE v SR

OZE vyrobili na Slovensku v roku 2010 5,3 tis. GWh energie

Vďaka obnoviteľným zdrojom energií (OZE) sa v minulom roku vyrobilo na Slovensku takmer 5,3 tisíc gigawatthodín elektrickej energie. V medziročnom porovnaní to predstavuje nárast o 2 %. Ako vyplýva z predbežných údajov Ministerstva hospodárstva SR, obnoviteľné zdroje sa tak vlani podieľali na celkovej spotrebe elektriny 18,4 %, rok predtým to však bolo 18,8 %. "Podiel elektriny aj pri zvýšení výroby elektriny z obnoviteľných zdrojov nedosiahol hodnotu roku 2009 kvôli vyššej spotrebe elektriny v minulom roku," zdôvodnil rezort Ministerstva hospodárstva SR vo svojej analýze (Autor: SITA, 3. júna 2011)

Foto: SITA

Vývoj veterných turbín

Špecialista na offshore veterné turbíny, firma Vestas, má v pláne postaviť v roku 2012 veternú turbínu s najväčším priemerom na svete. Navrhovaná V164 by bola o výkone 7 MW, a svojím výkonom by dvakrát prevyšovala svojho predchodcu V112 s výkonom 3 MW. Priemer rotora V164 (164 metrov) by zatienil aj turbínu G10X, ktorá je inštalovaná v Španielsku a má priemer 128 metrov.

V súčasnosti má najvyšší výkon 7,58 MW veterná turbína Enercon E-126, ktorá má priemer 126 metrov. Navrhovaná turbína Sway AS o výkone približne 10 MW bude mať priemer 145 metrov.

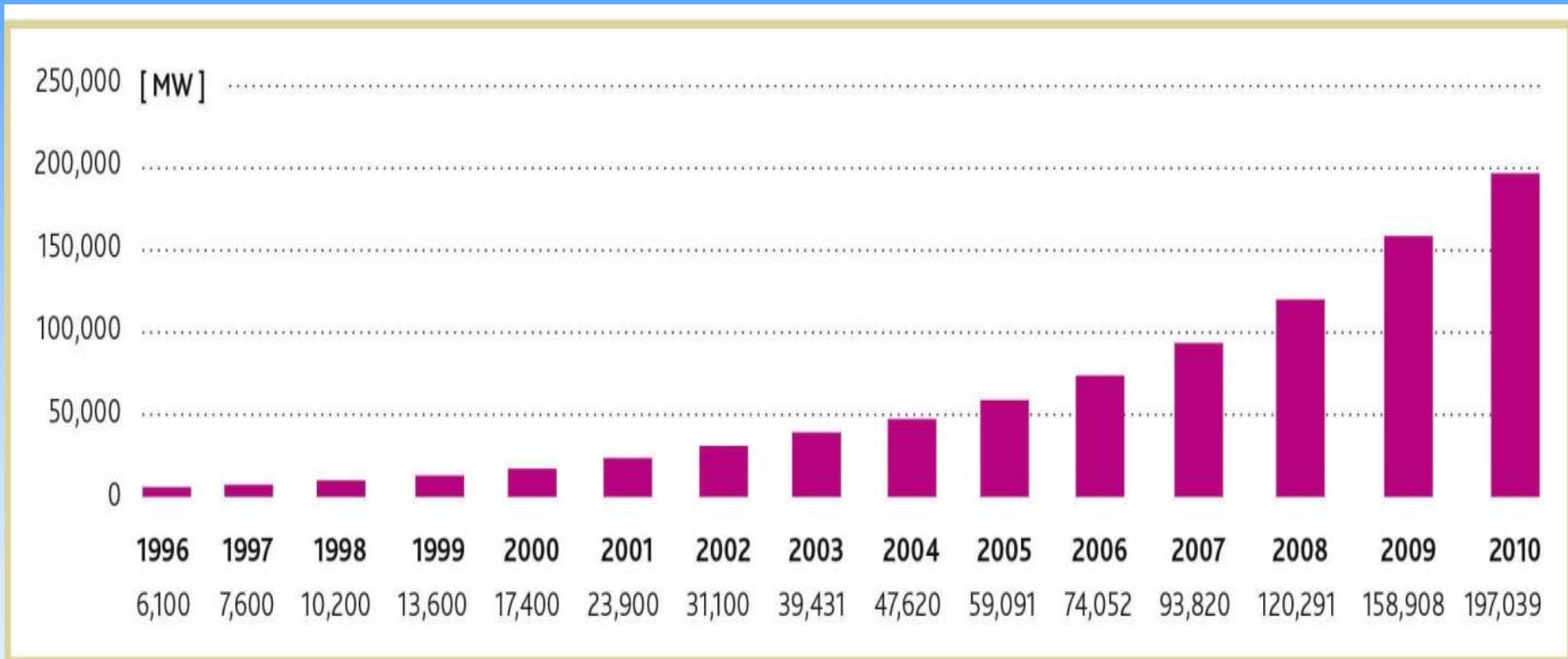
Vestas V164 – 7,0 MW má lopatky s dĺžkou 80 metrov, je to dĺžka deviatich autobusov

Vestas V164 – 7,0 MW

Inštalovaný výkon větrných elektrárení vo svete 1996 – 2010

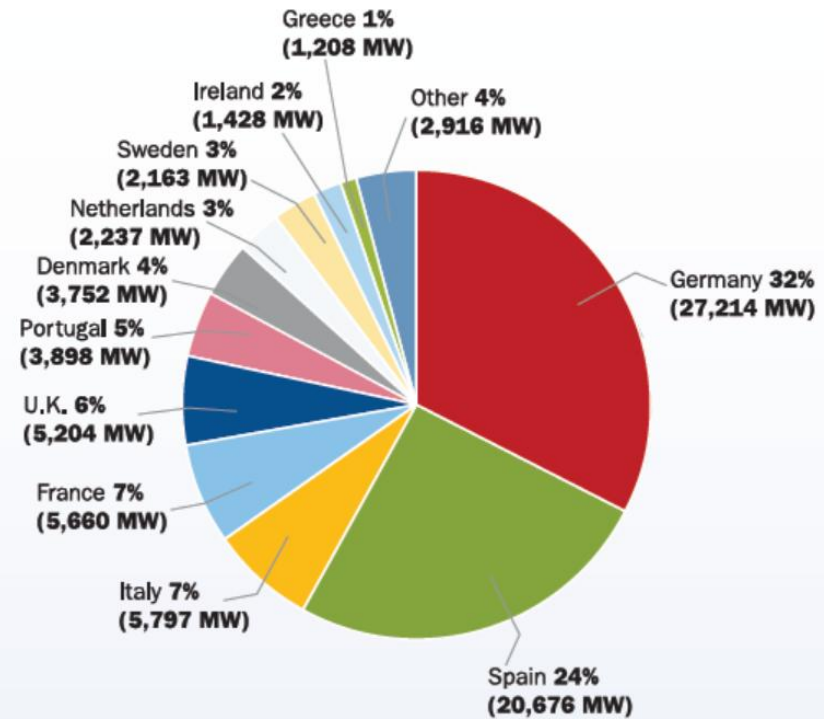
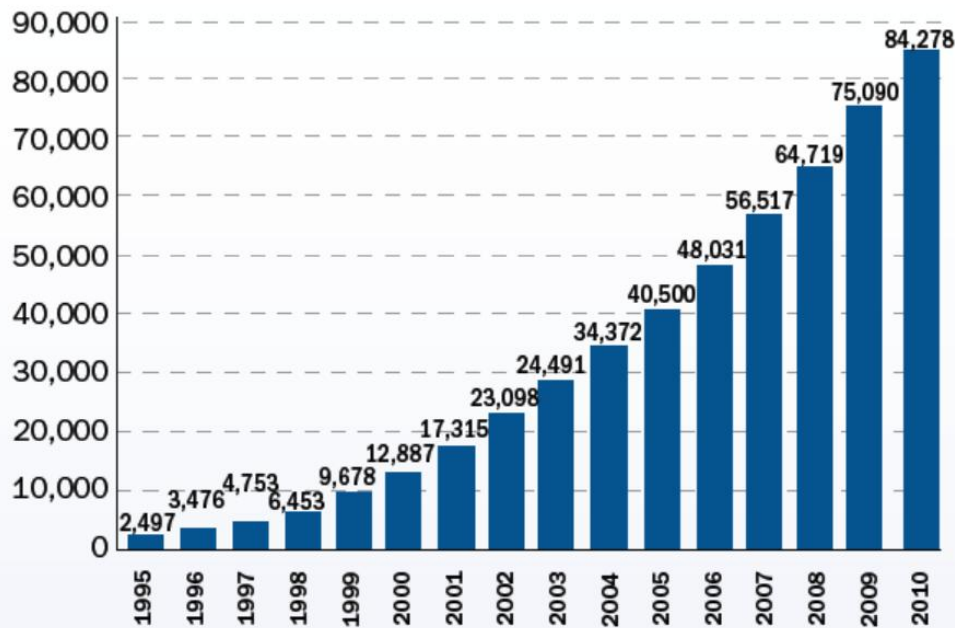
Global Wind Energy Council 2010 (GWEC)

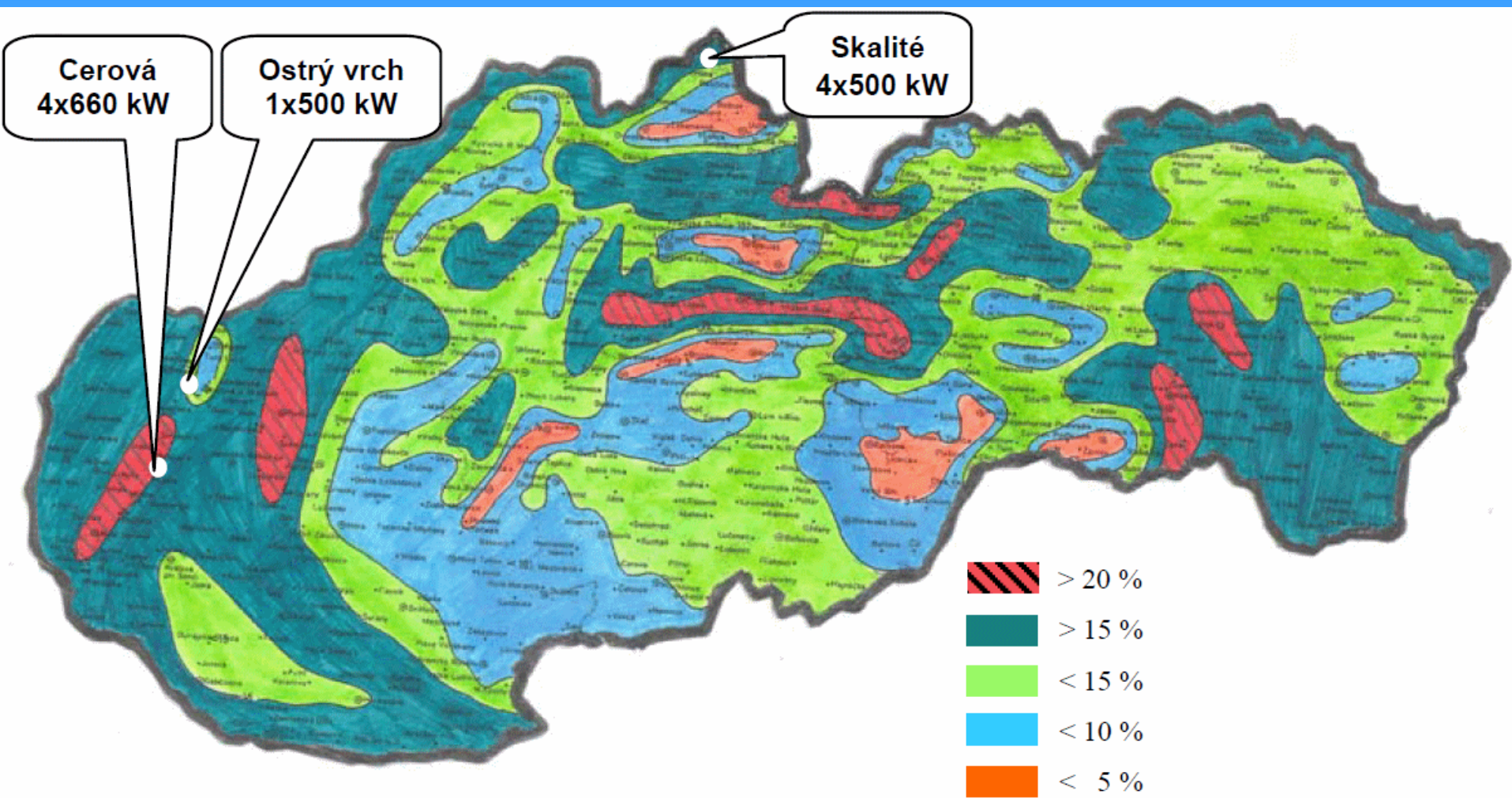
Inštalácie veterných elektrární v Európe

Wind power installed in Europe by end of 2010 (cumulative)

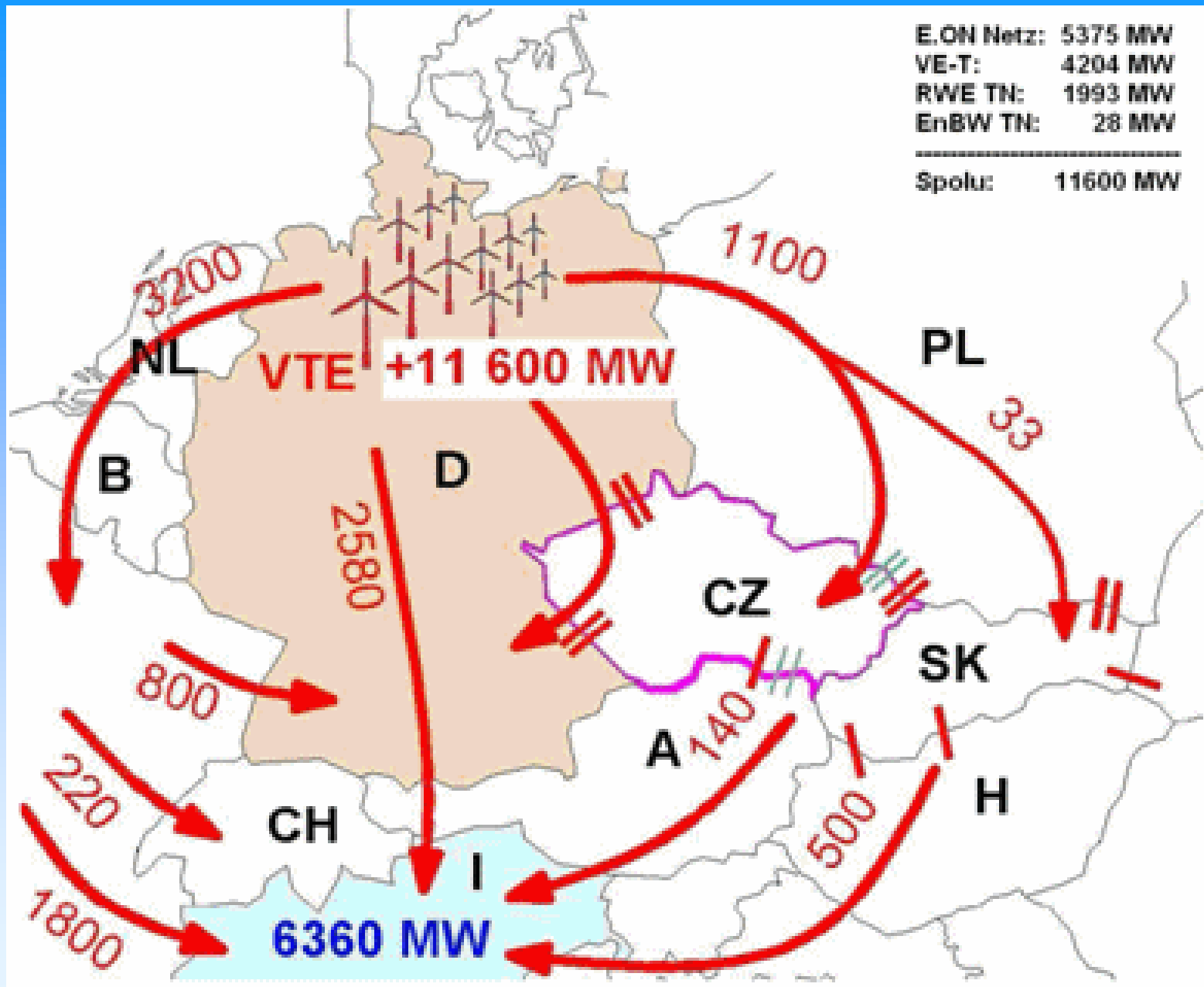

Inštalácie veterných elektrární v Európe

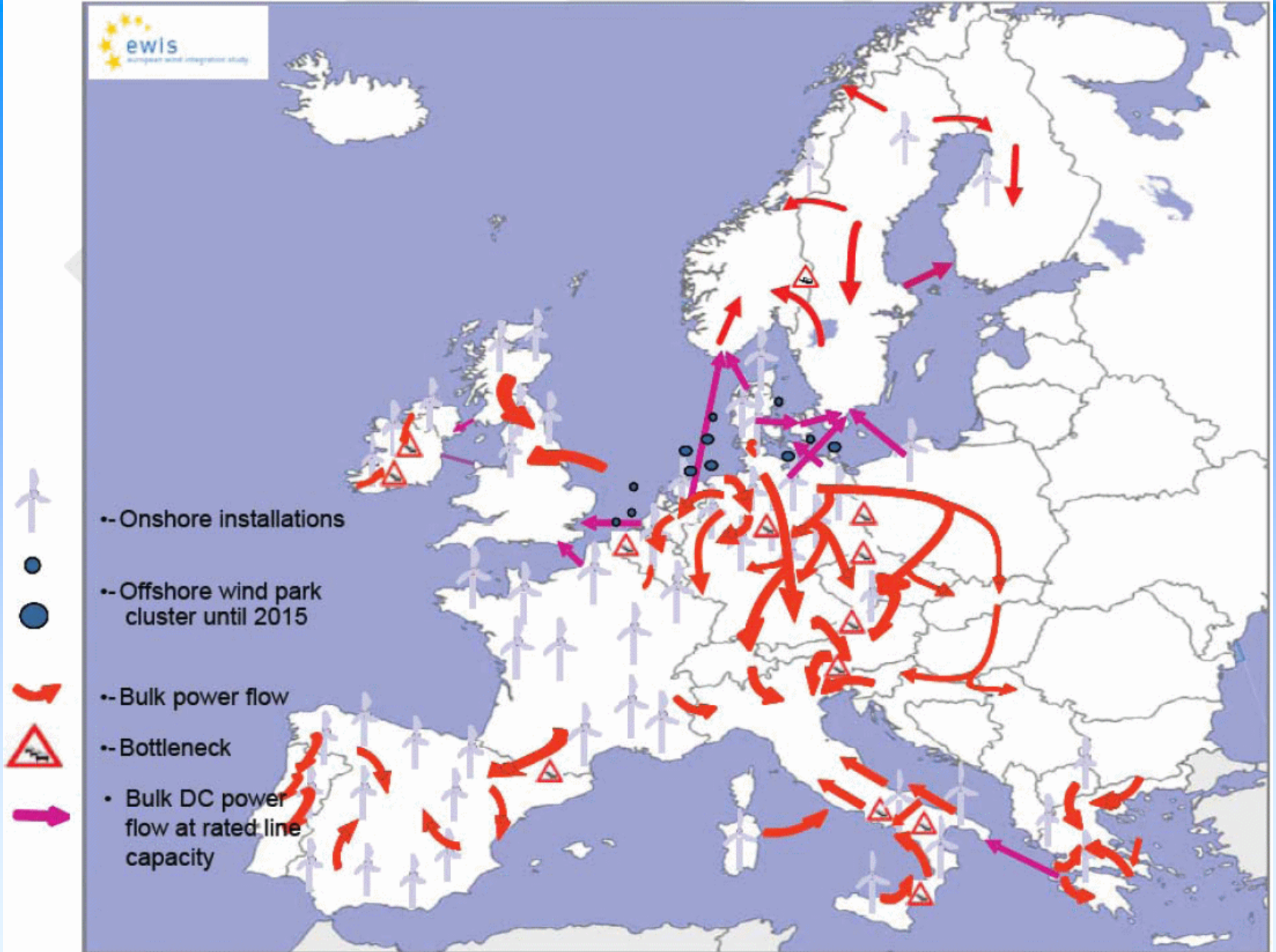

Ročná frekvencia výskytu vetra s rýchlosťou $6 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$ a viac (1961-1980) s vyznačením existujúcich VTE na Slovensku

Dopad výrazného zvýšenia výroby VTE na prenosy v smere S–J dňa 11.11.2004 o 19.00 hod

Ilustrácia očakávaných výkonových tokov v roku 2015 vplyvom VTE

Záver

Budúcnosť slovenskej elektroenergetiky je v pokračovaní jadrového programu s primeraným zastúpením OZE.

Ďakujem za pozornosť